

De sociale en fiscale herverdeling in België

Bea Cantillon
Gerlinde Verbist

december 1999

B E R I C H T E N

CENTRUM VOOR SOCIAAL BELEID
UFSIA - UNIVERSITEIT ANTWERPEN

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Hoe herverdelend is de sociale zekerheid?	2
3. En de personenbelasting?	6
4. Knelpunten	8
5. Beleidsconclusies	10
Bibliografie.....	11
BIJLAGEN.....	12

1. Inleiding*

De sociale indicatoren voor de jaren 1976, 1985, 1992 en 1997 leren dat de Belgische welvaartsstaat erin geslaagd is de welvaart behoorlijk te verdelen en het hoofd te bieden aan economische en sociologische trends die de ongelijkheid versterken (Cantillon, e.a., 1999). Internationaal vergelijkende studies concluderen unaniem dat de inkomensongelijkheden in België tot de laagste van de wereld behoren. Tussen 1976 en 1985 was bovendien sprake van een aanzienlijke nivellering van de inkomensverschillen alsmede, aan de onderkant, van een significante daling van de armoede. Nadien zijn er evenwel tekenen dat ook in België de instrumenten van sociale en fiscale herverdeling het moeilijk krijgen om nog langer het hoofd te blijven bieden aan de economische en sociologische veranderingen. Over de ganse periode 1985-1997 neemt de ongelijkheid langzaam maar gestaag toe, al naargelang de gebruikte armoedemaatstaf met 8 tot 13%. Tijdens de meest recente periode was aan de onderkant zelfs sprake van een reële achteruitgang van de levensstandaard. Hiermee is de vraag naar de noodzaak van een heroriëntatie van het sociale en fiscale herverdelingsbeleid gesteld.

In deze bijdrage bekijken we voor de betrokken periode de invloed van het samenspel van fiscaliteit, parafiscaliteit en sociale zekerheidsuitkeringen op de evolutie van de welvaartsverdeling. We doen dit aan de hand van gegevens afkomstig van inkomensbevragingen in de loop van de jaren 1976, 1985, 1988, 1992 en 1997. In 1976 hebben de gegevens enkel betrekking op Vlaanderen; voor de andere jaren betreft het representatieve toevalssteekproeven van de Belgische gezinnen. Deze bestanden bevatten informatie omtrent netto-inkomens uit arbeid, sociale zekerheid en vermogen. Om de fiscale en parafiscale lasten per individu en per (sociologisch) huishouden te berekenen werd een netto-bruto-traject geconcipieerd. Dit traject laat toe de netto-inkomens om te rekenen naar bruto-bedragen. Deze omrekening gebeurt binnen MISIM, een micro-simulatiemodel dat de sociale zekerheid, de werknemersbijdragen en de personenbelasting bestrijkt (voor meer bijzonderheden zie Cantillon, Gijssels en Verbist, 1998; Verbist, Van den Bosch en Cantillon, 1999).

* Deze tekst werd eerder gepresenteerd op het Colloquium georganiseerd ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de Afdeling "Fiscaliteit en parafiscaliteit" van de Hoge Raad van Financiën, Brussel, oktober 1999.

2. Hoe herverdelend is de sociale zekerheid?

1. **De sociale zekerheid vormt ongetwijfeld het belangrijkste herverdelingsinstrument binnen de Belgische welvaartsstaat.** Dankzij de sociale uitkeringen vermindert de oorspronkelijke primaire inkomensongelijkheid met niet minder dan 32% volgens Gini en met 59% volgens Theil (zie tabel 1). Hoewel niet verwaarloosbaar is de verticaal herverdelende werking van de personenbelasting veel beperkter: de personenbelasting doet de ongelijkheid afnemen met 14% volgens Gini en met 26% volgens Theil. Hoewel de sociale uitkeringen breed gespreid zijn over alle welvaartsgroepen is de sterkere herverdelende werking van de sociale zekerheid niet zo verwonderlijk: de sociale zekerheid bewerkstelligt immers in veel gevallen een positieve herverdeling naar gezinnen zonder of met een laag inkomen terwijl de fiscaliteit enkel een billijke lastenverdeling beoogt. Bovendien is met de sociale zekerheid een grotere herverdelingsmassa gemoeid (zie tabel 1). Binnen de sociale zekerheid hebben vooral de pensioenen, en in mindere mate de werkloosheidsuitkeringen een nivellerend effect. Zij verminderen de ongelijkheden met resp. 37 en 25%. Ook de kinderbijslagen hebben een beperkt verticaal nivellerend effect: zij verminderen de welvaartsongelijkheden met zo'n 8% (zie tabel I in bijlage).

Tabel 1
Inkomensongelijkheid voor en na belastingen, bijdragen en transferten,
gemeten aan de hand van Gini en Theil (), België, 1992*

<i>Soort inkomen</i>	<i>Gewone inkomens</i>			<i>Gestandaardiseerde inkomens</i>	
	<i>Gemiddelde</i>	<i>Gini</i>	<i>Theil</i>	<i>Gini</i>	<i>Theil</i>
Primair	72.300	0.527	0.516	0.512	0.491
+ Transferten (bruto)	+22.300				
Bruto	94.600	0.360	0.211	0.309	0.160
- Sociale bijdragen	-8.900				
Belastbaar	85.700	0.348	0.198	0.297	0.149
- Personenbelasting	-16.700				
Beschikbaar	69.000	0.299	0.146	0.235	0.095

(*) nul-inkomens zijn op 1 gezet.

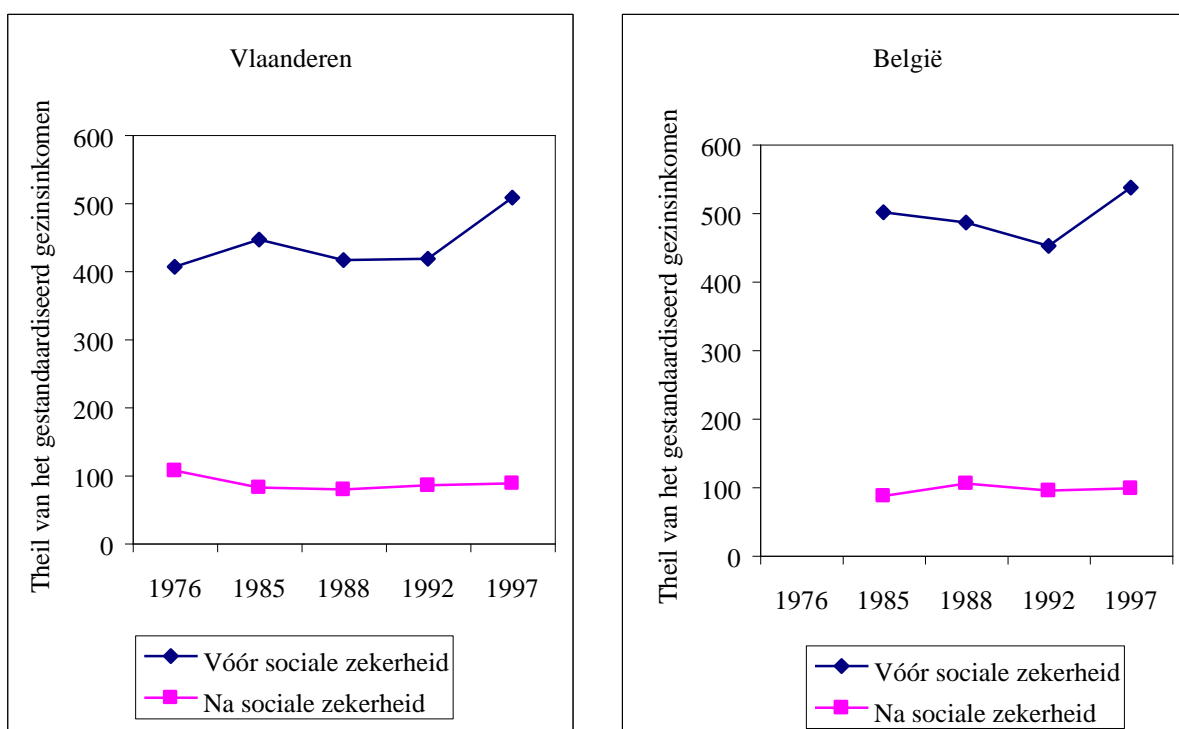
Bron: SEP-MISIM, Centrum voor Sociaal Beleid.

2. **Tussen 1976 en 1985 is de herverdelende werking van de sociale uitkeringen in belangrijke mate toegenomen** (in Vlaanderen volgens Theil van 74% naar 82%, tabel IV in bijlage en Grafiek 1). De sterke groei van de primaire inkomensverschillen (met bijna 10% volgens Theil) werd door de sociale zekerheid zelfs omgebogen tot een grotere gelijkheid in de uiteindelijke verdeling van de beschikbare inkomens. Dit is het gevolg van

zowel volume- als verdelingseffecten. De omvang van de ingezette verdelingsmassa werd in deze periode aanzienlijk groter. Daarnaast hadden ook de opeenvolgende beleidsingrepen ter versterking van de selectiviteit een bijkomend nivellerend effect. Door de samendrukking van de verschillen tussen minimum- en maximumuitkeringen, de gezinsmodalisering van de uitkeringsbedragen, een grotere selectiviteit in de kinderbijslagen en de selectieve beperking van de uitkeringsduur in de werkloosheid werden de uitkeringen meer gericht naar lagere inkomensgezinnen en vergrootte derhalve hun verticaal nivellerende werking (zie voor een extensieve beschrijving: Cantillon, 1999; De Lathouwer, 1996).

Grafiek 1

De herverdeling door sociale zekerheid: Theilcoëfficiënten van het gestandaardiseerd gezinsinkomen vóór en na sociale zekerheidstransfers, Vlaanderen, België, 1976-1997

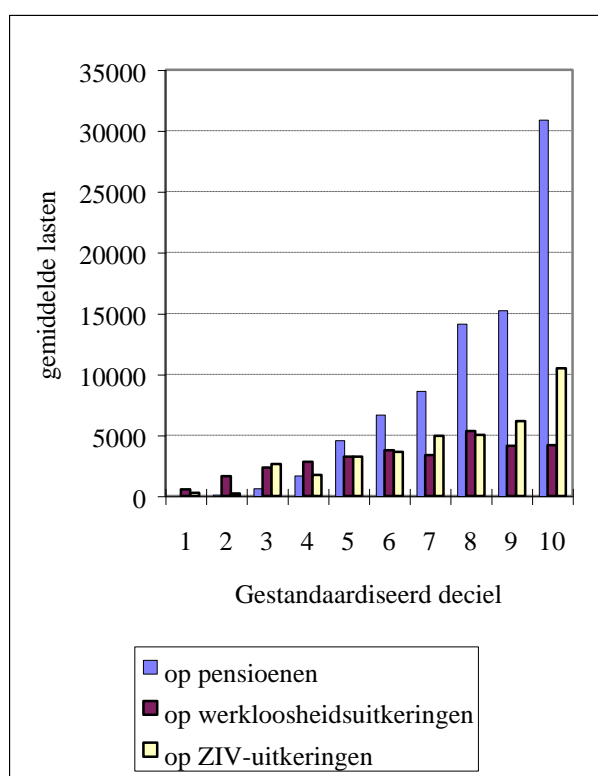

Bron: zie tabel IV in bijlage; SEP-MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

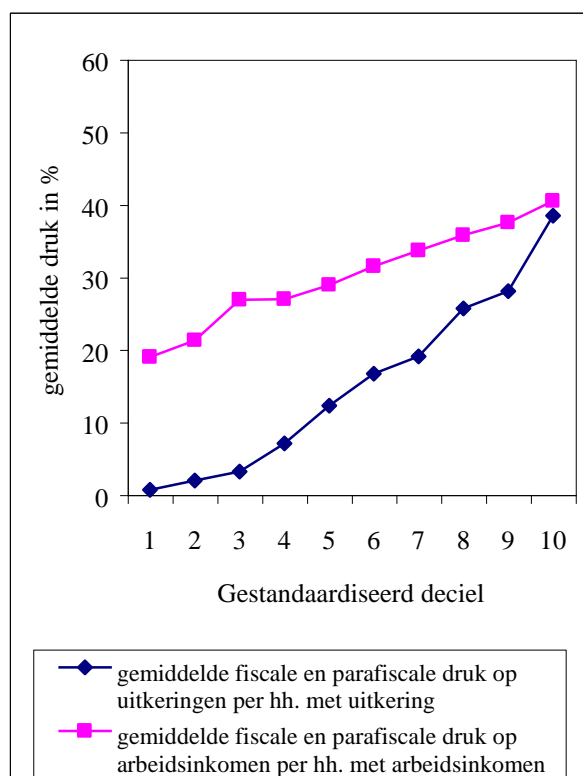
- Het onderhevig maken van de vervangingsinkomens aan fiscale en parafiscale heffingen had een bijkomend nivellerend effect.** Thans wordt ongeveer 15% van de vervangingsinkomens ‘terugverdiend’ door de overheid, van 0,7% (of 170 BEF/maand) op de uitkeringen in de laagste welvaartsklassen tot 38,8% (of 28.000 BEF/maand) in de hoogste (zie Grafiek 2 en Grafiek 3). Deze afhoudingen kennen dus een sterk progressief verloop. Dit is het gevolg van de barema’s in de personenbelasting, van de belastingverminderingen op vervangingsinkomens (waar het principe van de gezamenlijke belasting deels is blijven bestaan) en van de selectiviteit van de parafiscale bijdragen geheven op

sommige vervangingsinkomens. De fiscale en parafiscale last op arbeidsinkomens is veel hoger en veel minder progressief dan de lasten die op sociale uitkeringen wegen. Enkel in de hoogste welvaartsklassen is de afhouding op arbeids- en vervangingsinkomens ongeveer gelijk. Hoe lager de welvaartsklassen hoe groter de verschillende behandeling van arbeids- en vervangingsinkomens. In de laagste decielen bedraagt de afhouding op arbeidsinkomens 20% tegen amper 1% op de vervangingsinkomens (zie Grafiek 3).

Grafiek 2
Gemiddelde fiscale en parafiscale lasten op de uitkeringen per gestandaardiseerd deciel, België, 1992

Grafiek 3
Gemiddelde fiscale en parafiscale druk per huishouden per gestandaardiseerd deciel, België, 1992

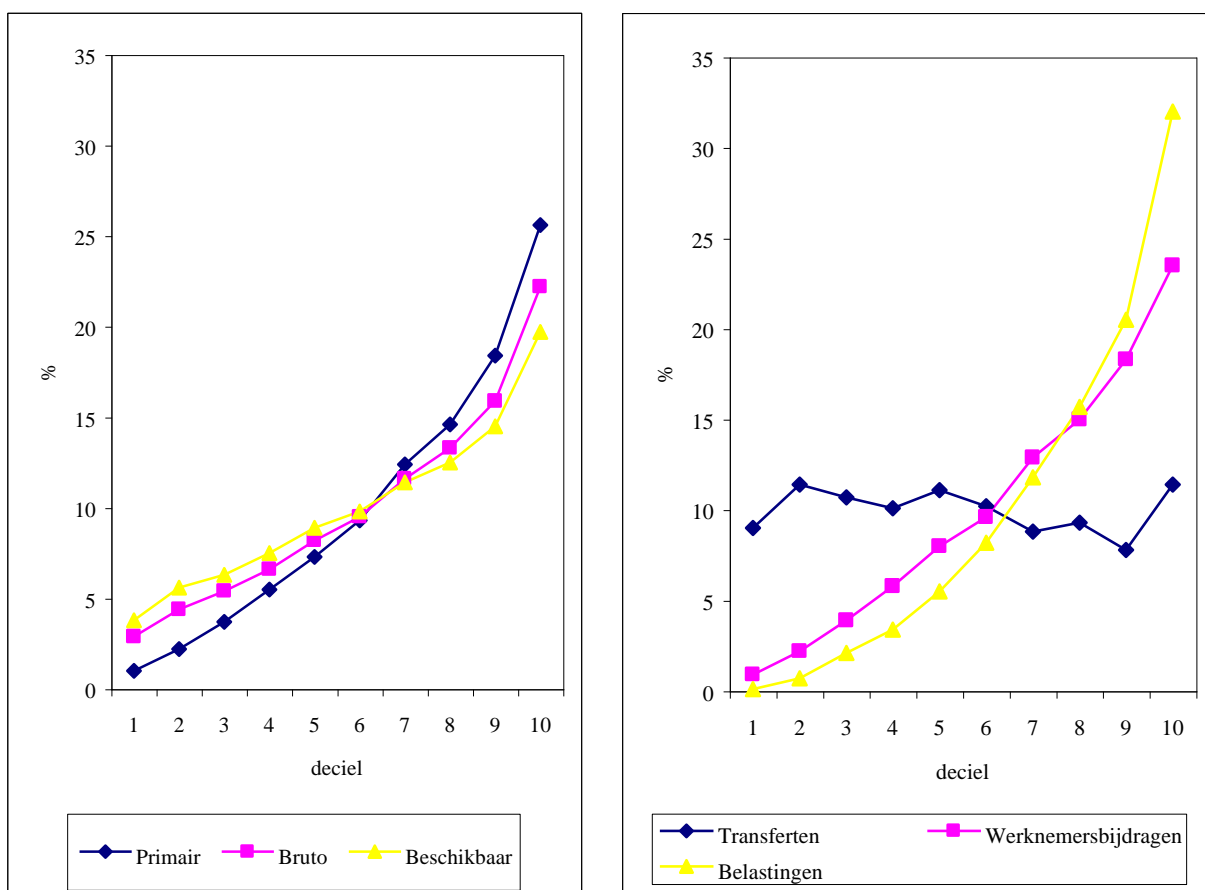
Bron: zie tabellen V en VI in bijlage; SEP, 1992 – MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

4. **Wanneer in de herverdelingsbalans niet alleen de uitkeringszijde maar ook (een deel van) de bijdragezijde in rekening wordt gebracht blijkt de sociale zekerheid een uitgesproken verticaal herverdelende werking te hebben.** Ongeveer driekwart van de werknemersbijdragen wordt betaald door de bovenste helft van de welvaartsverdeling (zie Grafiek 4). Door de parafiscale heffingen op arbeidsinkomens wordt een bijkomende inkomensnivellering gerealiseerd van 3% (volgens Gini) of 6% (volgens Theil) (zie tabel 1). Gegeven de proportionaliteit van de parafiscaliteit is dit te verklaren door het feit dat de arbeidsinkomens zich ongeveer op dezelfde wijze bij de hogere inkomensgroepen situeren. Dit is het gevolg van de ongelijkheid der individuele arbeidsinkomens en van de

concentratie van tweeverdienersinkomens in de hogere welvaartsdecielen. Uiteraard wordt het progressieve verloop van de parafiscale heffingen in belangrijke mate ook bewerkstelligd door de afschaffing in 1983 van de loongrenzen.

Grafiek 4

Verdeling van het primair, bruto en beschikbaar inkomen en van transferten, bijdragen en belastingen naar gestandaardiseerde inkomensdecielen, België, 1992

Bron: Zie tabel II in bijlage, SEP-MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

- Anno 1966 besloot Herman Deleeck in *Maatschappelijke Zekerheid en inkomensherverdeling in België* dat “de verticale herverdeling gering is en wordt veroorzaakt door twee factoren die een effect in dezelfde zin veroorzaken; enerzijds nemen de hogere inkomenscategorieën wegens gemiddeld groter aantal personen ten laste en wegens een hogere standaard van verzorging (gemiddeld hogere uitkeringen) proportioneel een groter volume sociale uitkeringen op; anderzijds verbreekt de loongrensregel vanaf een bepaalde loonhoogte de proportionaliteit tussen loon en bijdrage” (Deleeck, 1966, p. 318).

Dat wij vandaag tot een gans andere conclusie komen vloeit niet alleen voort uit de beschikbaarheid van een beter statistisch apparaat en een meer verfijnde onderzoeks-

methodologie. *Het wijst vooral naar contextuele en beleidsmatige veranderingen die de intra-salariale herverdeling hebben versterkt. De contextuele veranderingen hebben vooral betrekking op de veralgemening van het tweeverdienerschap (d.w.z. dubbele bijdragebetaling) en de grote structurele onevenwichten op de arbeidsmarkt (toegenomen afhankelijkheid van vervangingsinkomens bij de bevolking op beroepsactieve leeftijd). Wat de beleidsmatige veranderingen betreft verwijzen we naar het afschaffen van de loongrenzen, de vergroting van de selectiviteit aan de uitkeringskant (door gezinsmodaliseringen, de vernauwing van de afstand tussen minimum- en maximumuitkeringen, verhoogde kinderbijslagen, e.d.) en naar de geleidelijke fiscalisering van de sociale uitkeringen.*

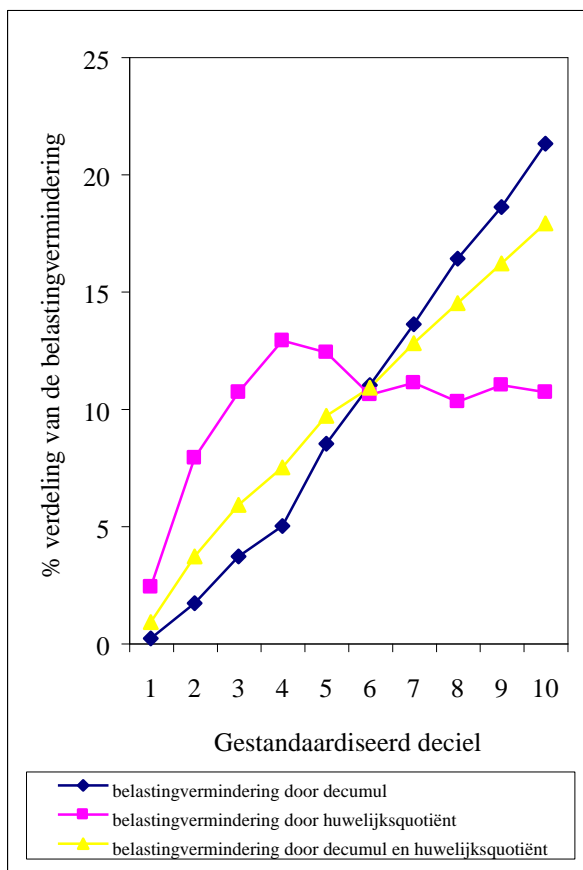
3. En de personenbelasting?

1. **Hoewel inzake verticale herverdeling doorgaans eerst naar de personenbelasting wordt gewezen, is de nivellerende impact van de fiscaliteit slechts half zo groot als die van de sociale zekerheid (zie tabel 1). Bovendien mag aangenomen worden dat het gevoerde fiscale beleid, inz. de belastinghervorming van 1988 de nivellerende werking van de inkomstenbelasting zeker niet heeft versterkt.** In tegenstelling tot de sociale zekerheid waar de bescherming selectiever en meer gezinsgebonden werd heeft de fiscale hervorming door de aanpassing van de baremieke schaal en door de veralgemening van de decumul de progressiviteit van de personenbelasting verminderd. Bijna 60% van de impliciete belastingvermindering toegekend tengevolge van de decumul is toegevloeid naar de gezinnen in de drie hoogste welvaartsklassen. De aldus gerealiseerde vermindering van de fiscale druk bedraagt zo'n 4% voor de gezinnen in de bovenste helft van de welvaartsverdeling tegen amper 1% voor de gezinnen in de twee laagste welvaartsdecielen.
2. De denivellerende werking van de veralgemening van de decumul werd wel gecompenseerd door de invoering van het huwelijksquotiënt dat eerder voordelen oplevert voor de lagere en middelste inkomenscategorieën (maar niet voor de laagsten) (zie Grafiek 5 en Grafiek 6 en tabellen VI en VII in bijlage). De vermindering van de fiscale druk tengevolge van het gezamenlijk effect van decumul en huwelijksquotiënt is ruim gespreid over alle welvaartsklassen: de drie laagste welvaartsgroepen en (in mindere mate) de hoogste groep hadden evenwel een geringer profijt. Door het samenspel van decumul en huwelijksquotiënt was de belastingvermindering tengevolge van deze hervormingen vrij gelijkmatig gespreid over alle welvaartsgroepen. **Omdat het huwelijksquotiënt en andere belastingvoordelen (zoals de belastingvermindering voor kinderen ten laste, de aftrek van kosten inzake kinderopvang en de fiscale franchise) echter geen voordelen opleveren voor de laagste inkomens hadden de gezinnen uit de laagste welvaartsklasse het minste profijt (tabellen IX en X in bijlage).** Omgekeerd was het terugbrengen van het hoogste marginaal

tarief van 66,3 naar 55% evident voordeliger voor de hoogste welvaartsgroepen. In hoeverre dit werd gecompenseerd door de verhoging van de belastbare minima kan a priori niet uitgemaakt worden. Dit vormt het onderwerp van verder onderzoek.

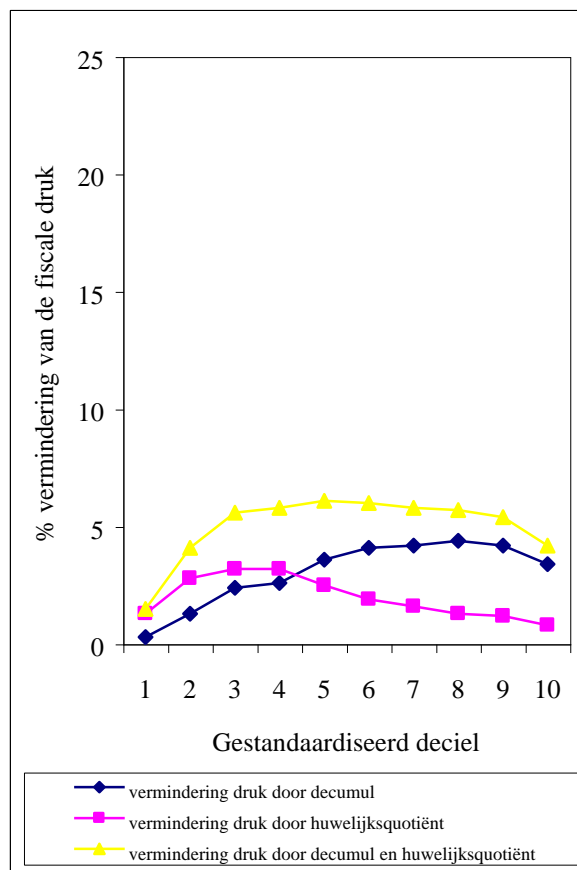
Grafiek 5

Procentuele verdeling van de belastingvermindering tengevolge van de invoering van decumul en huwelijksquotiënt, België, 1992

Grafiek 6

Vermindering van de fiscale druk tengevolge van de invoering van decumul en huwelijksquotiënt, België, 1992

Bron: zie tabel VI en VII in bijlage; SEP-MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

3. We besluiten dat door beleidsingrepen aan bijdrage- en uitkeringszijde het verzekeringskarakter van de sociale zekerheid sterk werd afgezwakt en de – overigens reeds sterke – herverdelingswerking ervan versterkt. Omgekeerd staat vast dat het zwakker nivellerend vermogen van de personenbelasting zeker niet versterkt werd (veeleer verzwakt). **Gegeven de grote en versterkte omvang van de herverdeling door sociale zekerheid mag per saldo worden aangenomen dat de globale sociale en fiscale herverdeling vandaag sterker is dan 20 jaar geleden.** Het is niet overdreven te stellen dat precies dankzij deze sociale, d.w.z. intra-salariale herverdeling, de Belgische welvaartsstaat de voorbije periode

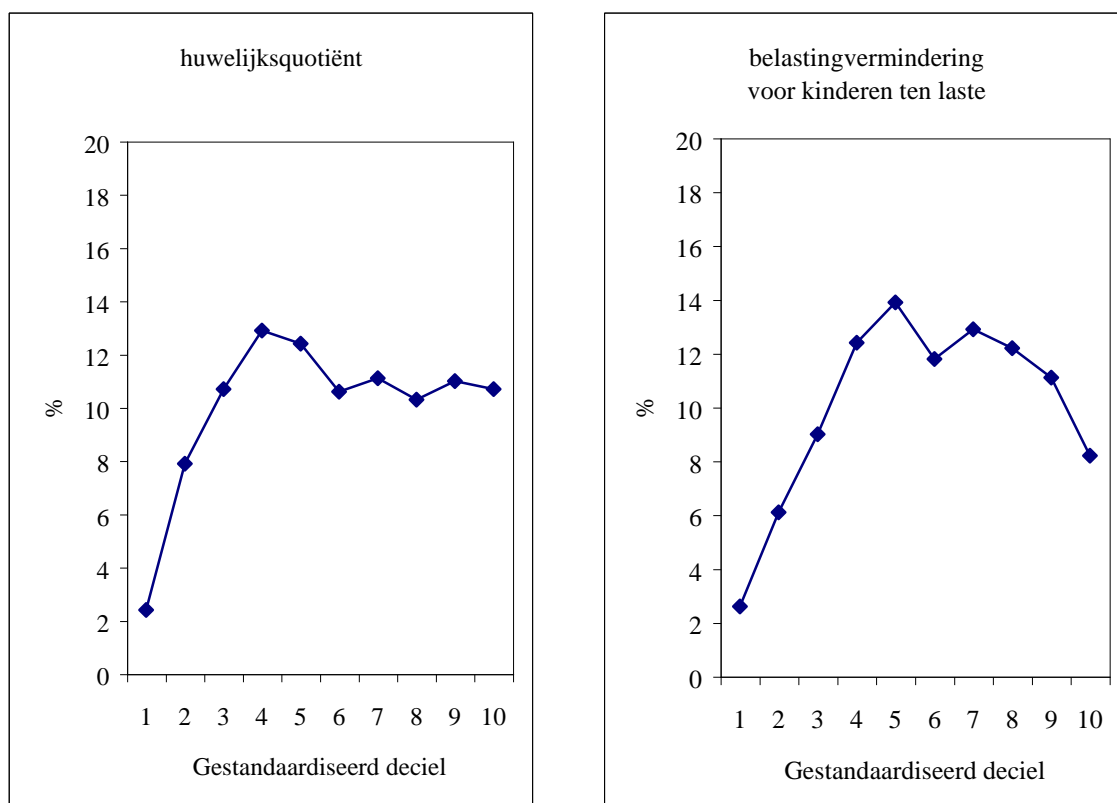
van economische en sociale transitie wist door te komen zonder noemenswaardige stijging der inkomensongelijkheden.

4. Knelpunten

1. Sedert 1985 neemt de ongelijkheid langzaam toe. De herverdelende werking van de sociale zekerheid stabiliseert en de groeiende verschillen in primaire inkomens worden niet meer gecompenseerd. **Vroeger argumenteerden we dat in de sociale zekerheid de (selectieve) beleidsroute die zo succesvol was in het verleden op duidelijke grenzen is gestoten** (Cantillon, 1990). De belangrijkste grens is deze van de selectiviteit en solidariteit in een sociale zekerheid die van opzet een verzekeringssysteem is en deze van de gezinsmodalisering in een individualiserende samenleving. Dit betekent dat indien in de toekomst de primaire inkomensverschillen blijven toenemen dit **enkel door een heroriëntatie van het geheel van fiscale, sociale en parafiscale beleidsinstrumenten zal kunnen geredieerd worden. Het zou een vergissing zijn om verder – zoals in het verleden – enkel het intra-salariale herverdelingsinstrument te bespelen.**
2. **In een context waarin de verdien capaciteit van laaggeschoolden wordt aangetast zijn de relatief hoge fiscale en parafiscale lasten op (lage) arbeidsinkomens problematisch.** Deze lasten namen de voorbije decennia aanzienlijk toe, als natuurlijk gevolg van de beschreven groei van de intra-salariale herverdeling. Op de (lage) arbeidsinkomens in gezinnen die tot de laagste welvaartsklassen behoren weegt al gauw een fiscale en parafiscale druk van 20%. Een niet verwaarloosbaar aantal gezinnen wordt hierdoor onder de armoedegrens geduwd. Bovendien is in de fiscaal ongelijke behandeling van vervangings- en arbeidsinkomens een belangrijke oorzaak van werkloosheidsvallen gelegen. In vergelijking met arbeidsinkomens worden de sociale uitkeringen immers vooral in lage inkomensgezinnen ontzien. Veeleer dan naar het fiscaal stelsel van vervangingsinkomens verwijst dit naar de problematische kant van de fiscale en parafiscale behandeling van lage arbeidsinkomens.
3. Gezin en zorgarbeid worden in de fiscaliteit ondersteund door **belastingaftrekken voor kinderen ten laste, de fiscale aftrek voor kinderopvangkosten, de fiscale vrijstelling voor gezinnen met –3 jarigen waarvoor geen opvangkosten worden afgetrokken** en door het **huwelijksquotiënt** als ondersteuning voor gezinnen met één inkomen of met een klein tweede inkomen. Deze correcties **blijken** evenwel **nauwelijks een voordeel op te leveren voor de allerlaagste inkomens** (zie Grafiek 7).

Grafiek 7

Verdeling van de belastingvermindering voor kinderen ten laste en huwelijksquotiënt, gestandaardiseerde decielen, België, 1992

Bron: zie tabel IX en X in bijlage; SEP 1992 – MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

4. Hoewel de fiscaliteit door de veralgemening van de decumul in belangrijke mate werd geïndividualiseerd zijn de **belastingverminderingen voor vervangingsinkomens, de verschillen in de belastingvrije minima en de berekening van de fiscale franchise inzake de kosten voor gezondheidszorgen discriminerend t.o.v. het huwelijk. Omgekeerd levert het huwelijksquotiënt geen voordelen op aan ongehuwde (bijna) ééninkomensgezinnen.** In een systeem waarin enkel huwelijkse samenlevingsverbanden worden erkend verwijst dit naar een **onoplosbaar conflict tussen gelijkheids- en draagkrachtbeginsel.**

5. Beleidsconclusies

1. De langzame toename der ongelijkheden en het feit dat het herverdelingsvermogen van de sociale zekerheid wellicht zo goed als uitgeput is wijst enerzijds naar de noodzaak om de uitkeringsafhankelijkheid te verminderen en anderzijds naar een dwingende reorganisatie van het samenspel tussen sociale, parafiscale en fiscale herverdeling. De vermindering van fiscale en parafiscale lasten op (lage) arbeidsinkomens moet hierbij centraal staan. Voor lage inkomensgezinnen moet een positieve omzetting van het systeem der belastingverminderingen gerealiseerd worden.

Deze basisdoelstellingen kunnen bereikt worden door bijvoorbeeld:

- **de niet-arbeidsgebonden risico's kinderbijslagen en gezondheidszorgen te financieren door algemene middelen** (bv. een ASB);
 - een systeem in te voeren van **belastingverminderingen voor lage arbeidsinkomens, naar analogie met het systeem voor vervangingsinkomens** (maar individueel?);
 - **de sociale belastingvoordelen** zoals de verminderingen voor personen ten laste, het huwelijksquotiënt en de aftrek voor de kosten van kinderopvang **om te bouwen tot sociale uitkeringen.**
2. **De strategische factor van beleid is gelegen in de gezinsdimensie van de fiscale en sociale herverdeling.** De individualisering van de samenleving – zo toont het politieke debat omtrent de fiscale discriminatie van het huwelijk – drijft de fiscaliteit en de sociale zekerheid in de richting van individuele lasten en baten. Ondanks de individualisering in de sociale realiteit, blijft de draagkracht van individuen evenwel in belangrijke mate bepaald door de structuur en de samenstelling van het samenlevingsverband waartoe zij behoren. Willen de fiscaliteit en de sociale zekerheid daadwerkelijk een solidaire samenleving organiseren dan moeten zij met deze factoren rekening houden. Volledige individualisering betekent immers onvermijdelijk minder herverdeling en meer ongelijkheden.
 3. In elk geval verdient het aanbeveling om **bij de aangekondigde belastinghervorming het geheel van sociale, parafiscale en fiscale herverdelingsinstrumenten te betrekken.** Een eventuele hervorming zal – anders dan de voorgaande – ook moeten voorafgegaan worden **door een empirische studie naar de effecten ervan op de verdeling in inkomen en welvaart over de gezinnen.**

Bibliografie

- CANTILLON, B. (1990), *Nieuwe behoeften naar zekerheid. Vrouw, gezin en inkomensverdeling*. Leuven: Acco, 502 p.
- CANTILLON B., GIJSELINCKX, C., VERBIST, G. (1998), *De netto-herverdelende werking van de sociale zekerheid*. Rapport voor het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (F.W.O.), Antwerpen: Centrum voor Sociaal Beleid, december, 146 p.
- CANTILLON, B., DE LATHOUWER, L., MARX, I., VAN DAM, R., VAN DEN BOSCH, K. (1999), 'Sociale indicatoren 1976-1997', *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid* (te verschijnen).
- CANTILLON, B. (1999), *De welvaartsstaat in de kering*. Kapellen: Pelckmans, 317 p.
- DE LATHOUWER, L. (1996), *Twintig jaar beleidsontwikkelingen in de Belgische werkloosheidsverzekering*. Berichten/UFSIA, Centrum voor Sociaal Beleid, Antwerpen, 39 p.
- DELEECK, H. (1966), *Maatschappelijke Zekerheid en inkomensherverdeling in België*. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven.
- VERBIST, G., VAN DEN BOSCH, K., CANTILLON, B. (1999), *MISIM: microsimulatiemodel van personenbelasting en parafiscaliteit*. Berichten/UFSIA, Centrum voor Sociaal Beleid, Antwerpen, 25 p.

BIJLAGEN

Tabel I

De herverdeling door sociale zekerheid: Theilcoëfficiënten van de gestandaardiseerde inkomens vóór en na werkloosheidsuitkeringen, pensioenen en kinderbijlagen, België, 1997.

	Vóór	Na	% verschil
Kinderbijslag	.106	.098	-7,6%
Werkloosheid	.130	.098	-24,6%
Pensioenen	.380	.241	-36,6%
Sociale zekerheid	.508	.241	-52,6%

Bron: SEP-MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

Tabel II

Decielverdeling¹ sociaal zekerheidsinkomen, werknemersbijdragen en belastingen, België, 1992

Gestand. deciel	Bruto		Bijdragen			Belastingen			Transferten		
	Gemidd..	% verde- ling	Gemidd.	% verde- ling	als % van bruto	Gemidd.	% verde- ling	als % van bruto	Gemidd.	% verde- ling	als % van bruto
1	27.400	2,9	800	0,9	2,9	200	0,1	0,9	20.200	9,0	73,8
2	41.600	4,4	2.000	2,2	4,8	1.200	0,7	3,0	25.500	11,4	61,2
3	50.800	5,4	3.500	3,9	6,8	3.400	2,1	6,7	24.000	10,7	47,2
4	62.500	6,6	5.100	5,8	8,2	5.600	3,4	9,1	22.600	10,1	36,2
5	77.700	8,2	7.100	8,0	9,2	9.200	5,5	11,8	24.800	11,1	31,9
6	89.600	9,5	8.600	9,6	9,5	13.500	8,2	15,1	22.700	10,2	25,4
7	109.600	11,6	11.500	12,9	10,5	19.700	11,8	17,9	19.700	8,8	18,0
8	126.000	13,3	13.300	15,0	10,6	26.100	15,7	20,7	20.800	9,3	16,5
9	150.700	15,9	16.300	18,3	10,8	34.200	20,5	22,7	17.500	7,8	11,6
10	210.600	22,2	21.000	23,5	10,0	53.300	32,0	25,3	25.500	11,4	12,1
Totaal	94.600	100,0	8.900	100,0	9,4	16.700	100,0	17,6	22.300	100,0	23,6

¹Gestandaardiseerde decielen, op basis van de EU-schaal (1; 0,5; 0,3)

Bron: SEP-MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

Tabel III
Gemiddeld inkomen van primair naar beschikbaar, over alle huishoudens, België, 1992

	<i>Gemiddelde</i>	<i>Als % van bruto inkomen</i>
Primair inkomen	72.300	76,4
+ Transferten (bruto)	+22.300	23,6
Bruto inkomen	94.600	100,0
- Sociale bijdragen	-8.900	9,4
Belastbaar inkomen	85.700	90,6
- Personenbelasting	-16.700	17,7
Beschikbaar inkomen	69.000	72,9

Bron: SEP-MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

Tabel IV
De herverdeling door sociale zekerheid: Theilcoëfficiënten van het gestandaardiseerd gezinsinkomen vóór en na sociale zekerheidstransferten, Vlaanderen, België, 1976-1997

	<i>1976</i>	<i>1985</i>	<i>1988</i>	<i>1992</i>	<i>1997</i>
Vlaanderen					
<i>Theil van het gestandaardiseerd gezinsinkomen</i>					
Vóór sociale zekerheid	0.406	0.446	0.416	0.418	0.508
Na sociale zekerheid	0.107	0.082	0.079	0.085	0.088
% verschil	-73,7	-81,8	-81,0	-79,7	-82,7
België					
<i>Theil van het gestandaardiseerd gezinsinkomen</i>					
Vóór sociale zekerheid		0.501	0.486	0.452	0.537
Na sociale zekerheid		0.087	0.105	0.095	0.098
% verschil		-82,6	-78,4	-79,0	-81,8

Bron: SEP-MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

Tabel V
Verdeling van de bruto en netto uitkeringen volgens
gestandaardiseerde decielen, België, 1992, maandbedragen

<i>Gestand. deciel</i>	<i>% hh. met uitkering in dit deciel</i>	<i>verdeling totale massa</i>		<i>gemiddelde per hh. met uitkering</i>			<i>Fiscale en parafiscale druk per hh. met arbeids- inkomen</i>
		<i>bruto uitkeringen</i>	<i>netto uitkeringen</i>	<i>bruto uitkering (1)</i>	<i>netto uitkering (2)</i>	<i>druk = [(1)- (2)]/(1)</i>	
1	78,0	9,6	11,2	23.480	23.310	0,7	19,0
2	76,9	11,6	13,3	28.660	28.080	2,0	21,3
3	68,6	11,1	12,6	30.790	29.810	3,2	26,9
4	62,5	10,7	11,7	32.600	30.290	7,1	27,0
5	57,3	10,9	11,3	36.330	31.860	12,3	28,9
6	47,9	10,2	10,0	40.440	33.700	16,7	31,5
7	43,4	8,1	7,7	35.450	28.690	19,1	33,7
8	36,9	8,6	7,5	44.400	32.970	25,7	35,8
9	29,8	7,3	6,2	46.900	33.740	28,1	37,5
10	30,9	11,8	8,6	73.000	44.930	38,5	40,5
Totaal	53,2	100,0	100,0	35.770	30.460	14,8	34,8

Bron: SEP-MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

Tabel VI
Procentuele verdeling van de belastingvermindering tengevolge van de invoering van decumul en
huwelijksquotiënt, België, 1992

<i>Deciel</i>	<i>Belastingvermindering door decumul en huwelijksquotiënt</i>	<i>Belastingvermindering door decumul</i>	<i>Belastingvermindering door huwelijksquotiënt</i>
1	0,9	0,2	2,4
2	3,7	1,7	7,9
3	5,9	3,7	10,7
4	7,5	5,0	12,9
5	9,7	8,5	12,4
6	10,9	11,0	10,6
7	12,8	13,6	11,1
8	14,5	16,4	10,3
9	16,2	18,6	11,0
10	17,9	21,3	10,7
Totaal	100,0	100,0	100,0

Bron: SEP-MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

Tabel VII

Fiscaal voordeel tengevolge van het verlaten van het gezamenlijk belasten van de beroepsinkomsten als percentage van het inkomen, verdeling over gestandaardiseerde decielen, België, 1992

Deciel	Fiscaal voordeel door		
	Decumul (1)	Huwelijksquotiënt (2)	(1) + (2)
1	0,3	1,3	1,5
2	1,3	2,8	4,1
3	2,4	3,2	5,6
4	2,6	3,2	5,8
5	3,6	2,5	6,1
6	4,1	1,9	6,0
7	4,2	1,6	5,8
8	4,4	1,3	5,7
9	4,2	1,2	5,4
10	3,4	0,8	4,2
Totaal	3,5	1,7	5,2

Bron: SEP-MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

Tabel VIII

Decielverdeling¹ bruto en netto arbeidsinkomen, werknemersbijdragen en belastingen op arbeidsinkomen, België, 1992, gemiddelde per huishouden met arbeidsinkomen

Deciel	Bruto		Netto		Bijdragen		Belastingen		Totaal	
	Gemidd.	% verdeling	Gemidd.	% verdeling	Gemidd.	als % van bruto	Gemidd.	als % van bruto	Gemidd.	als % van bruto
1	31.000	0,8	25.100	0,9	4.800	15,5	1.100	3,5	5.900	19,0
2	45.800	2,1	36.100	2,5	6.400	13,9	3.400	7,4	9.800	21,3
3	55.000	3,6	40.400	4,0	7.600	13,7	7.300	13,2	14.900	26,9
4	59.800	5,4	44.100	6,1	8.100	13,4	8.200	13,6	16.300	27,0
5	74.700	7,4	53.600	8,1	10.200	13,5	11.600	15,4	21.800	28,9
6	84.700	9,4	58.700	9,9	11.200	13,1	15.700	18,4	26.900	31,5
7	100.500	12,8	67.400	13,1	13.200	13,0	21.000	20,7	34.200	33,7
8	115.100	15,1	74.500	14,9	14.800	12,7	26.800	23,1	41.600	35,8
9	140.700	18,8	88.400	18,0	17.900	12,6	35.300	24,9	53.200	37,5
10	189.800	24,6	113.800	22,5	23.500	12,3	53.800	28,2	77.300	40,5
Totaal	104.400	100,0	68.500	100,0	13.500	12,8	23.100	22,0	36.600	34,8

¹Gestandaardiseerde decielen, op basis van de EU-schaal (1; 0,5; 0,3)

Noot: we zien hier een zekere mate van regressiviteit bij de bijdragen op het arbeidsinkomen (die juist verondersteld worden proportioneel te zijn). Dit heeft te maken met de verschillende behandeling van de diverse statuten. Arbeiders betalen sociale bijdragen op een maandelijks inkomen dat vermenigvuldigd wordt met 1,08. De bijdragen van zelfstandigen kennen een regressieve structuur, lage arbeidsinkomens van zelfstandigen betalen dan ook relatief meer bijdragen.

Bron: SEP-MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

Tabel IX
Verdeling van het huwelijksquotiënt over gestandaardiseerde inkomensdecielen, België, 1992

<i>Deciel</i>	<i>Verdeling tot. belasting- voordeel (%)</i>	<i>Gemiddeld voordeel van het huwelijksquotiënt¹</i>	<i>% huishoudens met huwelijksquotiënt</i>
1	2,4	2.000	16,8
2	7,9	3.200	35,1
3	10,7	3.500	43,7
4	12,9	4.400	41,6
5	12,4	4.200	41,9
6	10,6	4.300	35,1
7	11,1	4.700	33,2
8	10,3	4.900	29,6
9	11,0	5.600	28,0
10	10,7	6.800	22,0
Totaal	100,0	4.300	32,7

¹ per huishouden dat het belastingvoordeel ontvangt, uitgedrukt in maandelijkse bedragen.

Bron: SEP 1992 – MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.

Tabel X
*Verdeling van het kinderbijslag en belastingvermindering voor kinderen ten laste over
gestandaardiseerde inkomensdecielen, België, 1992*

<i>Deciel</i>	<i>Kinderbijslag</i>		<i>Belastingvermindering</i>	
	<i>Verdeling totaal kinderbijslag (%)</i>	<i>Gemiddelde uitkering¹</i>	<i>Verdeling totaal belastingvoordeel (%)</i>	<i>Gemiddeld voordeel¹</i>
1	7,4	8.000	2,6	700
2	10,7	9.200	6,1	1.300
3	11,3	8.200	9,0	1.600
4	10,3	8.800	12,4	2.600
5	11,2	7.100	13,9	2.200
6	10,8	7.600	11,8	2.000
7	10,9	7.000	12,9	2.100
8	10,5	7.600	12,2	2.200
9	9,9	7.600	11,1	2.100
10	6,9	6.900	8,2	2.000
Totaal	100,0	7.800	100,0	1.900

¹ per huishouden met afhankelijke kinderen, uitgedrukt in maandelijkse bedragen.

Bron: SEP 1992 – MISIM – Centrum voor Sociaal Beleid.